

pati. Jeg tror, at det peger paa et Punkt, hvor det netop gælder om at hjælpe, og at det for saa vidt, hvis det kunde gennemføres, kunde faa langt mere Betydning for Landbruget end andre Forslag, som ere fremkomne særlig sigtende til at forbedre Vilkaarene med Hensyn til Kreditforeningerne og sigtende til at skabe en lidt højere Kurs for Kreditforeningsobligationerne. Dette kan naturligvis altid være godt og behageligt, men at det skulde kunne spille nogen virkelig Rolle for et Landbrug, der er under betrængte Forhold, det tilstaar jeg, at jeg aldrig har kunnet faa Nje for. Det vilde være forholdsvis saa ubetydelige Beløb for den enkelte Laantager, det derved drejede sig om, at det næppe vilde kunne udøve nogen virkelig Indflydelse paa vedkommende Landbrugs Stilling eller paa de paagældende Landejendomsbesidderes Stilling. Derimod er det ganske sikkert, at der baade med Hensyn til de sekundære Prioriteter og med Hensyn til Muligheden af at faa Driftslaan kunde være noget at udrette. Den Tanke, som man her er inde paa, er da — forekommer det mig — i og for sig fornuftig og rigtig, nemlig at man paa en Tid, hvor man paa den ene Side har megen overflødig Kapital, som man er i Forlegenhed for at faa anbragt, og paa den anden Side har Ejendomsbesiddere, som trænge til Kapital for at kunne give deres Ejendom saadanne Forbedringer og gennemføre saadanne Forandringer ved deres Drift, at de kunne komme ud over Njeblikkets Vanffeligheder, søger herhjemme at tilvejebringe et Mellemed, som kunde føre en Del af disse overflødige Kapitaler over paa de Steder, der trænge dertil. Dette er i og for sig en rigtig og fornuftig Tanke. Men paa den anden Side kan det ikke nytte at skjule for sig selv de Vanffeligheder, som dens Gennemførelse ville møde. I og for sig er det maaste noget tvivlsomt, i alt Fald efter hvad jeg ad forskellig Vej har erfaret, om virkelig de sekundære Prioriteter i de senere Aar have været saa overmaade trykkende for Landbruget, om ikke Stillingen egentlig har været den, at medens Landbruget ganske vist sidder haardt i det og føler sig trykket, har dette Forhold dog været nok saa ugunstigt for de sekundære Prioritetshavere, idet vistnok mange af dem have maattet finde sig i til Tider ikke at faa Rente af deres Laan eller i ethvert Tilfælde kun et Minimum deraf, idet de kun have ønsket at sikre sig Muligheden af i Fremtiden at kunne faa deres Kapital igen og ikke have ønsket ved yderligere Skridt at fremtvinge en Tvangsaut-

tion, hvorved deres Kapital eller en Del af den kunde gaa tabt, eller de selv blive nødt til at overtage vedkommende Ejendom. Der er vistnok fra mange sekundære Pant-haveres Side vist en Smødetommenhed, som er gaaet stærkt ud over dem selv. Naar Sagen er den, kunde det jo være, at mange Debitorer, som ere i en saadan Situation, ikke vilde føle sig særdeles opfordrede til at ombytte disse lempelige Kreditorer med en Laanekasse, som er nødt til at gaa strængt til Værks over for dem, og i paakommende Tilfælde ikke vil stræmmes tilbage ved Udfigten til at maatte overtage Ejendommen. Forholdet kunde derfor snarere blive det, at det var Kreditorerne, Prioritetshaverne, som, naar denne Laanekasse kom i Stand, vilde lægge et stærkt Tryk paa den for at faa den til at søge Midler, hvorved de kunde afløse disse Prioriteter, saaledes at de kunde faa deres Penge igen. I saa Tilfælde kunde det let blive en noget mislig Forretning for Laanekassen. Det gælder derfor om, at den bliver ledet med Varsomhed, Forsigtighed og nøje Kendskab til Forholdene ikke blot i det hele, men over for hver enkelt Ejendom, hvori der søges Laan. Kan dette blive Tilfældet, og kan man virkelig ad den Vej komme til at yde Laan paa de Steder, hvor en mer eller mindre kort- eller langvarig Disposition over Kapital kan bringe den paagældende Ejendom ud over vanstelige Forhold, vil ganske sikkert denne Institution kunne gøre Nytte. Det vil imidlertid paa den anden Side ses, at Opgaven, som sagt, er saa vanstelig, at det nok kan forstaaes, om man tillige har ment, at man maatte se at faa en Garanti ved at søge til Statskassen. Jeg skal straks komme tilbage dertil og blot i Forbigaaende bemærke, at jeg erkender Rigtigheden af de Udtalelser, som findes i den Henvendelse til Regering og Rigsdag, hvormed Lovforslaget i sin Tid er blevet fremsat, og hvor det særlig gøres gældende, at ingen Landmand, der arbejder med fremmede Penge som sekundært Prioritetslaan eller som Driftslaan, kan føle sig sikker, hvor forsigtigt han end arbejder og har sat Tæring efter Næring, og om dette end i første Række vil ramme Landbrugerne personlig, er det dog uundgaeligt, at det ligesaa sikkert kommer til at ramme Landet og dets Velstand i det hele, naar en Hovedproduktionskilde lammes, ovenikøbet paa en Tid, da hele Samfundets Kamp for Tilværelsen kræver alle Kræfters Virksomhed. Det hedder endvidere i denne Henvendelse, at denne Fare, som truer Landbruget fra Kapitalens Side, er fremkommen derved, at den aller største